

Sunde børn 2022 – Inspirationskonference den 28. April 2022

Social ulighed i sundhed: Hvor står vi i dag?

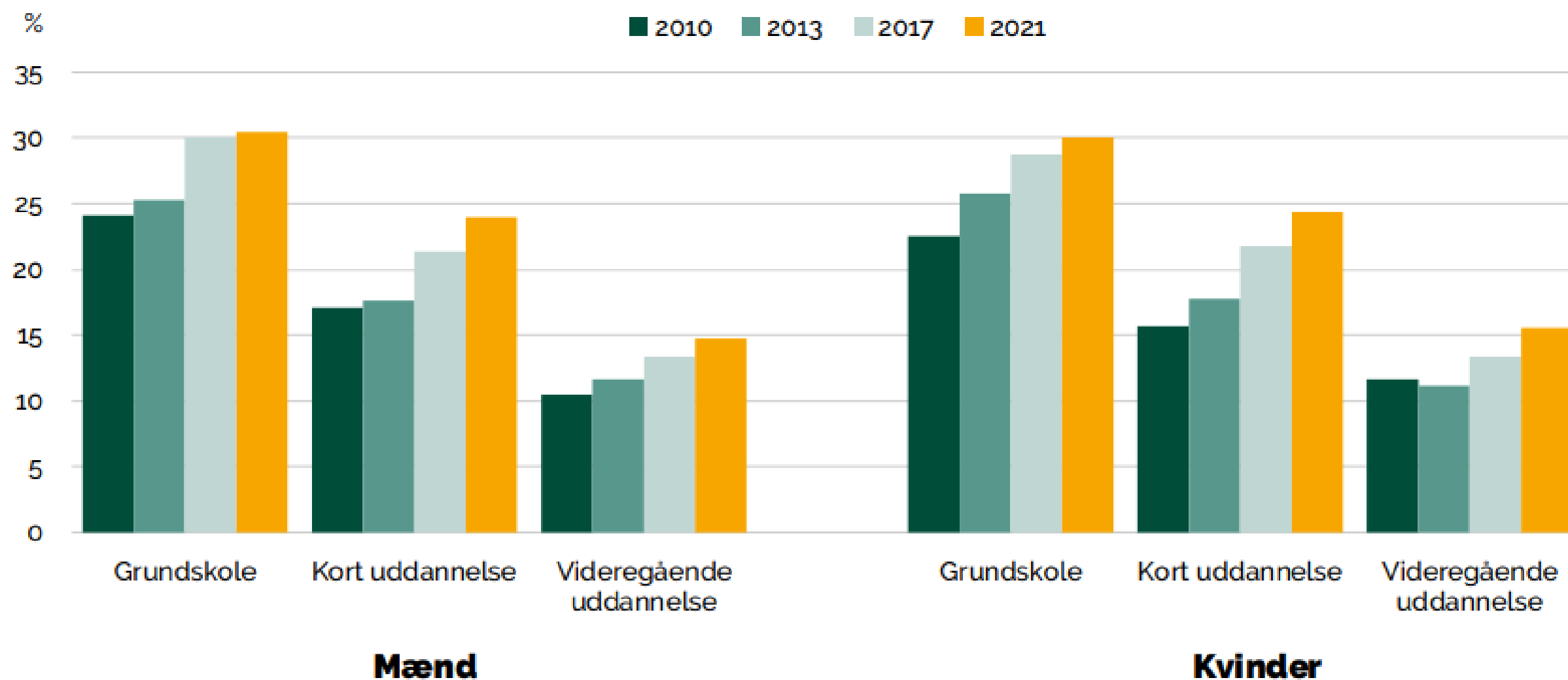
Arne Astrup

Project Director

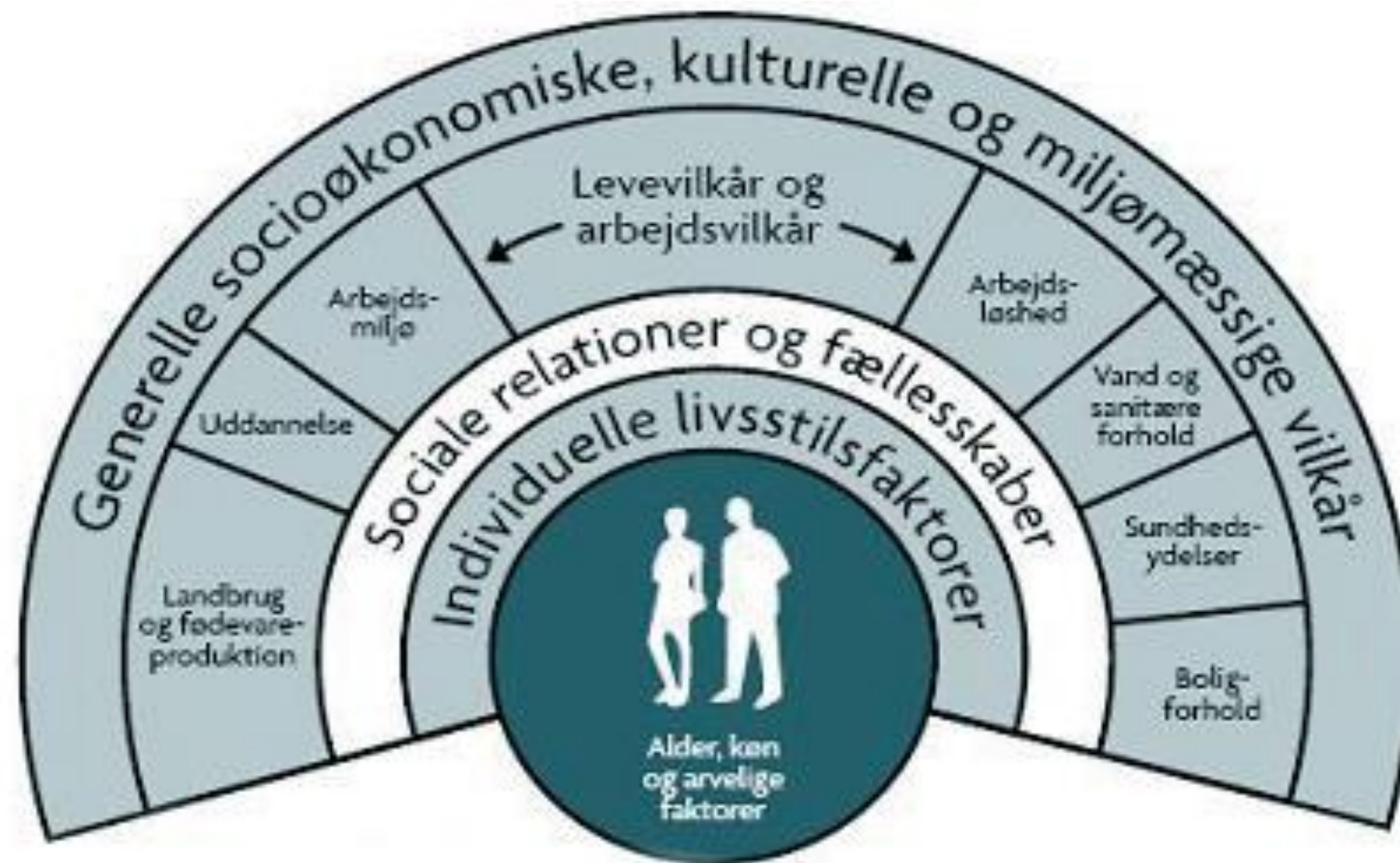
Healthy Weight Center

Social ulighed i sundhed: Når sundhed og sygdom er systematisk skævt fordelt i samfundet

Andel med svær overvægt (BMI $\geq$ 30) blandt mænd og kvinder (25 år eller derover) i forskellige uddannelsesgrupper. 2010, 2013, 2017 og 2021. Aldersjusteret procent.

Hvad påvirker sundheden? Og hvorfor opstår social ulighed i sundhed?

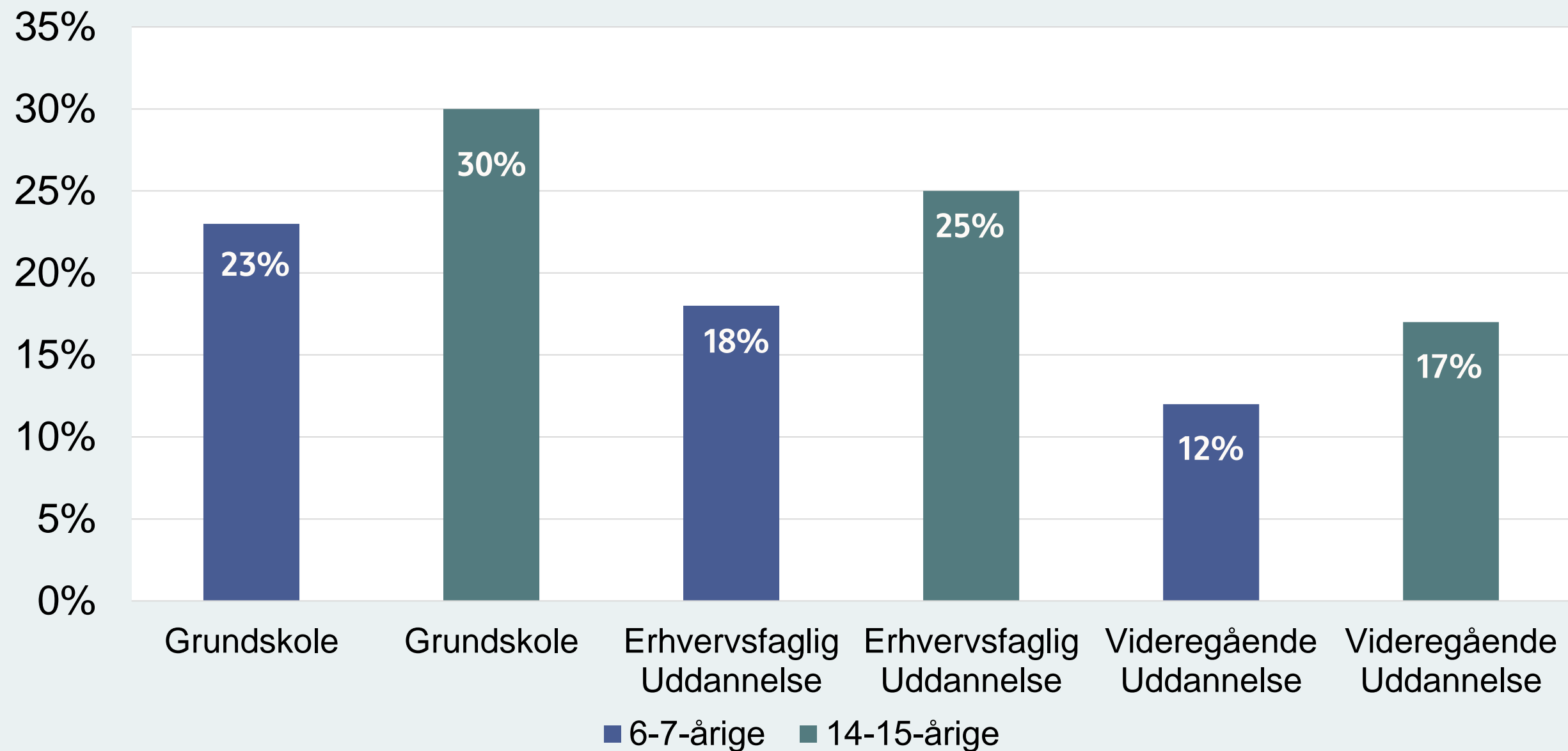

Social ulighed rammer også børnene f.eks. i forhold kostvaner

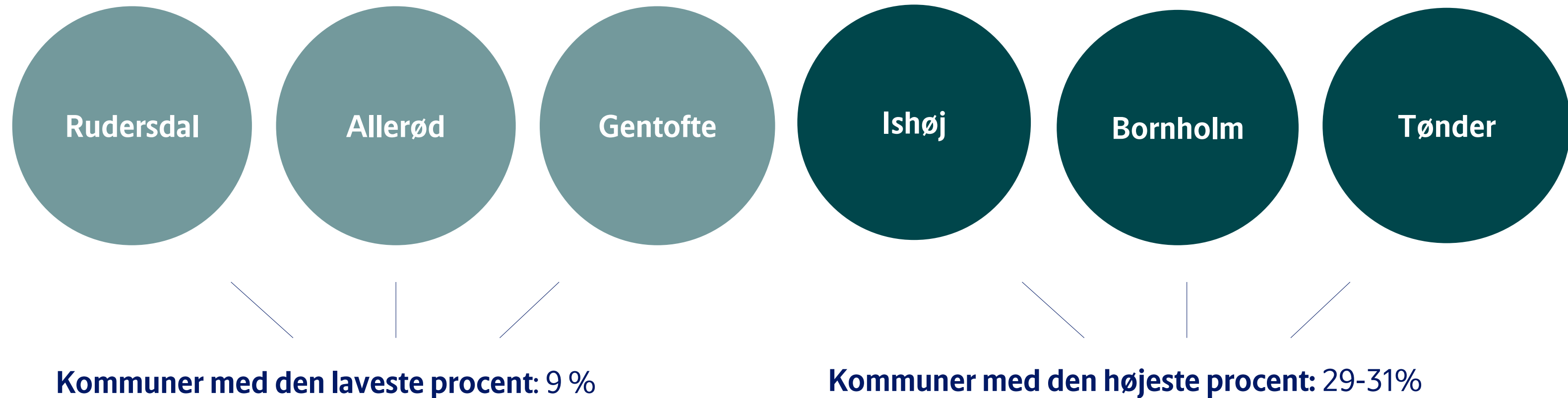
Den sociale ulighed i overvægt blandt børn

Andel af børn med overvægt og svær overvægt blandt børn i alderen 6-7 og unge i alderen 14-15, opdelt efter forældrenes højest opnået uddannelsesniveau:

Kilde: Overvægt og svær overvægt, Statens Institut for Folkesundhed, SDU, 2020

Sociale forskelle i overvægt/svær overvægt

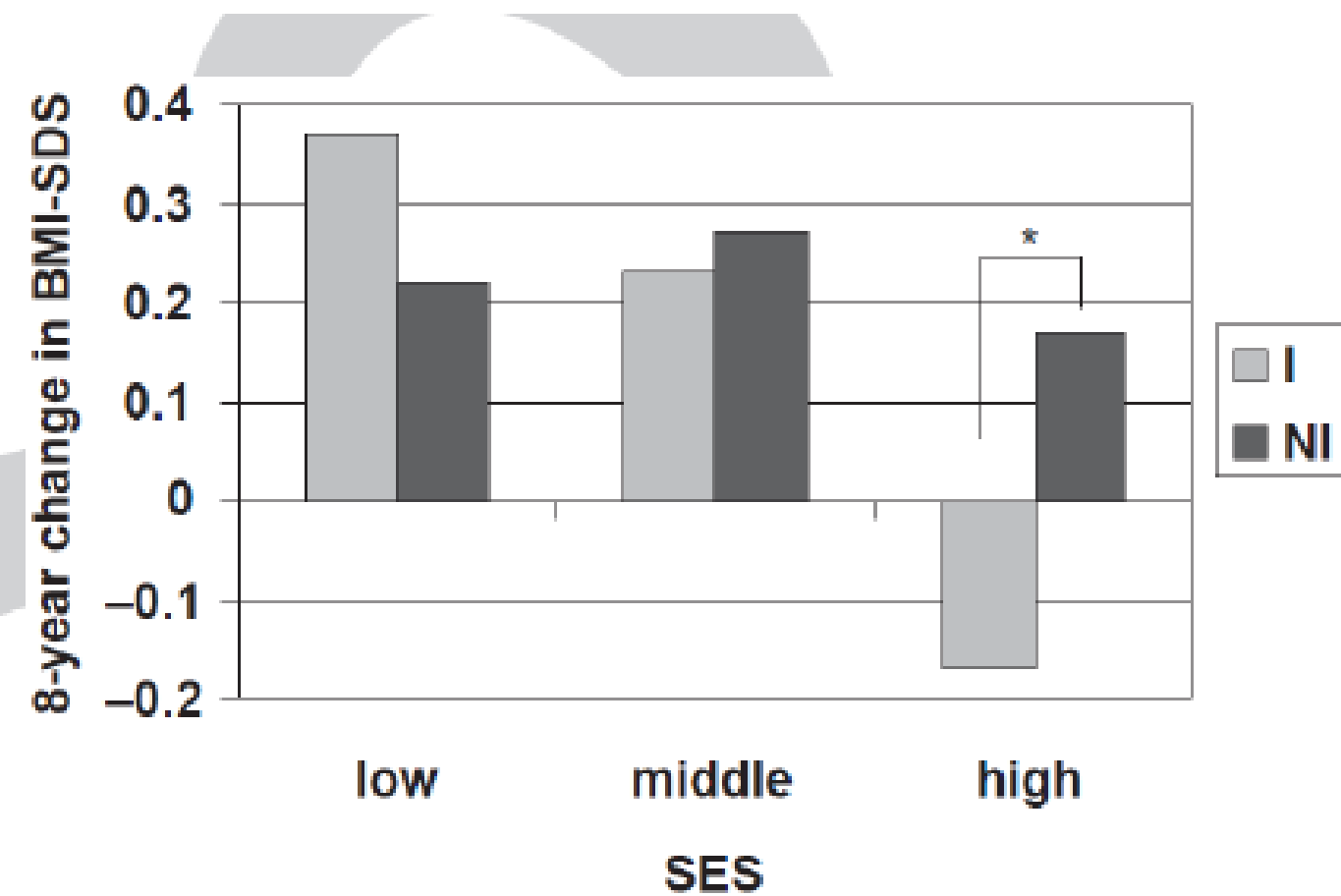

Konsekvenser af overvægt

- Overvægt i barndommen kan føre til **store psykosociale konsekvenser**, herunder risiko for stigmatisering, diskrimination og mobning samt for at udvikle angst og depression.
- Børn og unge med overvægt har ofte en lavere livskvalitet – og generelt falder livskvaliteten desto højere vægten kommer op.
- Børn og især unge med overvægt en betydelig forøget risiko for at blive voksne med overvægt.
- Fortsætter overvægten ind i voksenlivet og udvikler den sig til svær overvægt, er dette forbundet med øget risiko for at udvikle **hjerte-kar-sygdom, type 2-diabetes, forhøjet blodtryk, forhøjet kolesterol, ledsmerter, søvnapnø, fedtlever, kræftsygdomme, komplicerede sygdomsforløb og risiko for tidlig død.**

The Kiel Obesity Prevention Study: Udfordringen ift. social ulighed

Fig. 1. Eight-year changes in BMI-SDS in intervention (I) and non-intervention (NI) students stratified according to socio-economic status (SES).
*Mann-Whitney test, $p < 0.001$.

New England Journal of Medicine, publiseret online Nov 25, 2010.

The NEW ENGLAND JOURNAL *of* MEDICINE

ORIGINAL ARTICLE

Diets with High or Low Protein Content and Glycemic Index for Weight-Loss Maintenance

Thomas Meinert Larsen, Ph.D., Stine-Mathilde Dalskov, M.Sc.,
Marleen van Baak, Ph.D., Susan A. Jebb, Ph.D., Angeliki Papadaki, Ph.D.,
Andreas F.H. Pfeiffer, M.D., J. Alfredo Martinez, Ph.D.,
Teodora Handjieva-Darlenska, M.D., Ph.D., Marie Kunešová, M.D., Ph.D.,
Mats Pihlsgård, Ph.D., Steen Stender, M.D., Ph.D., Claus Holst, Ph.D.,
Wim H.M. Saris, M.D., Ph.D., and Arne Astrup, M.D., Dr.Med.Sc.,
for the Diet, Obesity, and Genes (Diogenes) Project

ABSTRACT

Kost sammensætning, ad libitum

	LP/LGI	LP/HGI	HP/LGI	HP/HGI	Control
Protein E%	13 (8-18)	13 (8-18)	25 (20-30)	25 (20-30)	15 (10-20)
CHO + fibre E%	60 (55-65)	60 (55-65)	48 (43-53)	48 (43-53)	60 (55-65)
Fat E%	27 (22-32)	27 (22-32)	27 (22-32)	27 (22-32)	25 (20-30)
Glycemic index	low	high	low	high	medium

Δ of 15
GI units

Δ of 15
GI units

Randomiseret og kontrolleret forsøg

- **Kontrol:** Anbefalet protein indhold (NNR 2004)

15-18 E% protein

75 g grisekød/dag

~ 60 glykæmisk indeks

- **Intervention:** Højt protein indhold

25-28 E% protein

150 g grisekød/dag

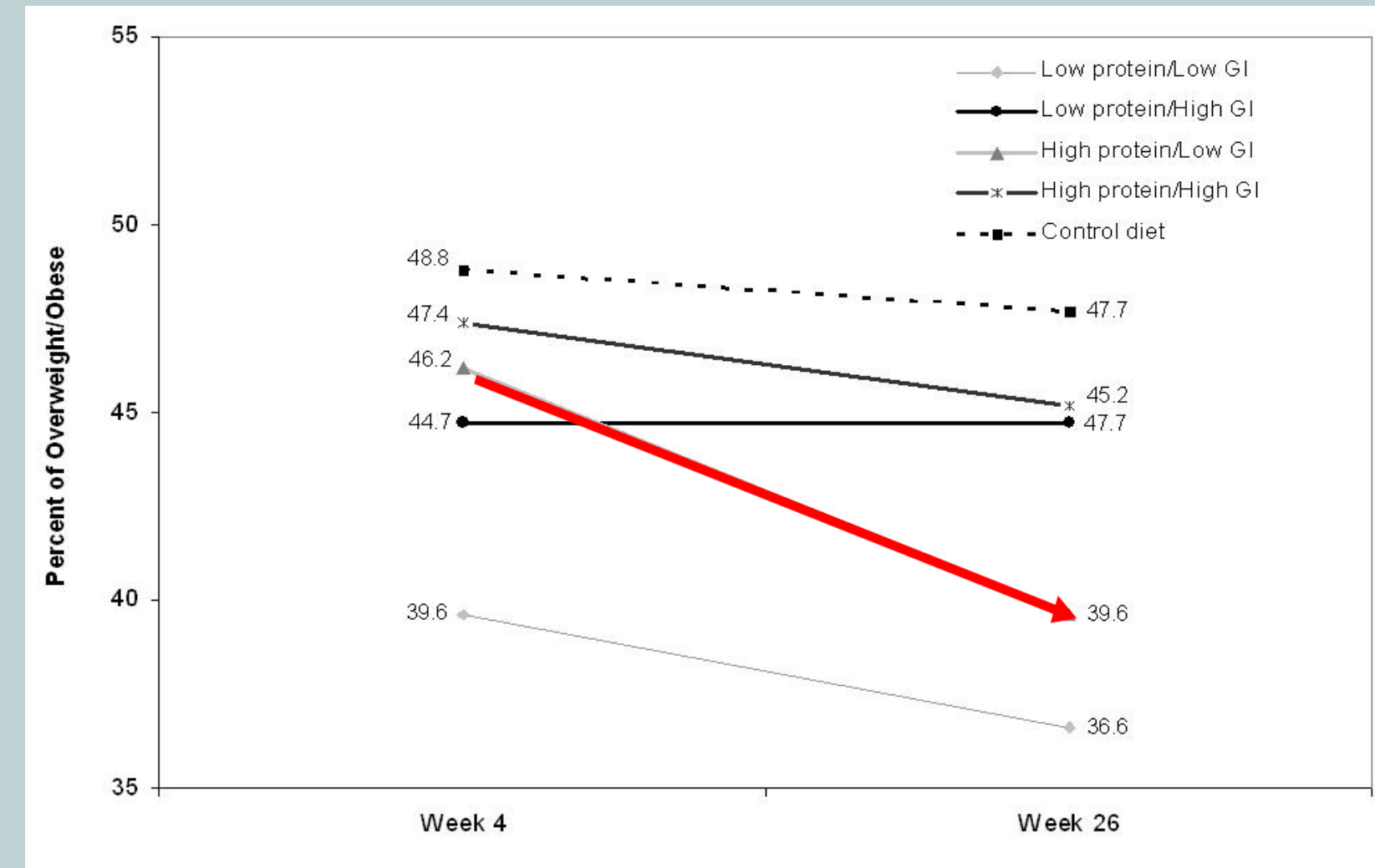
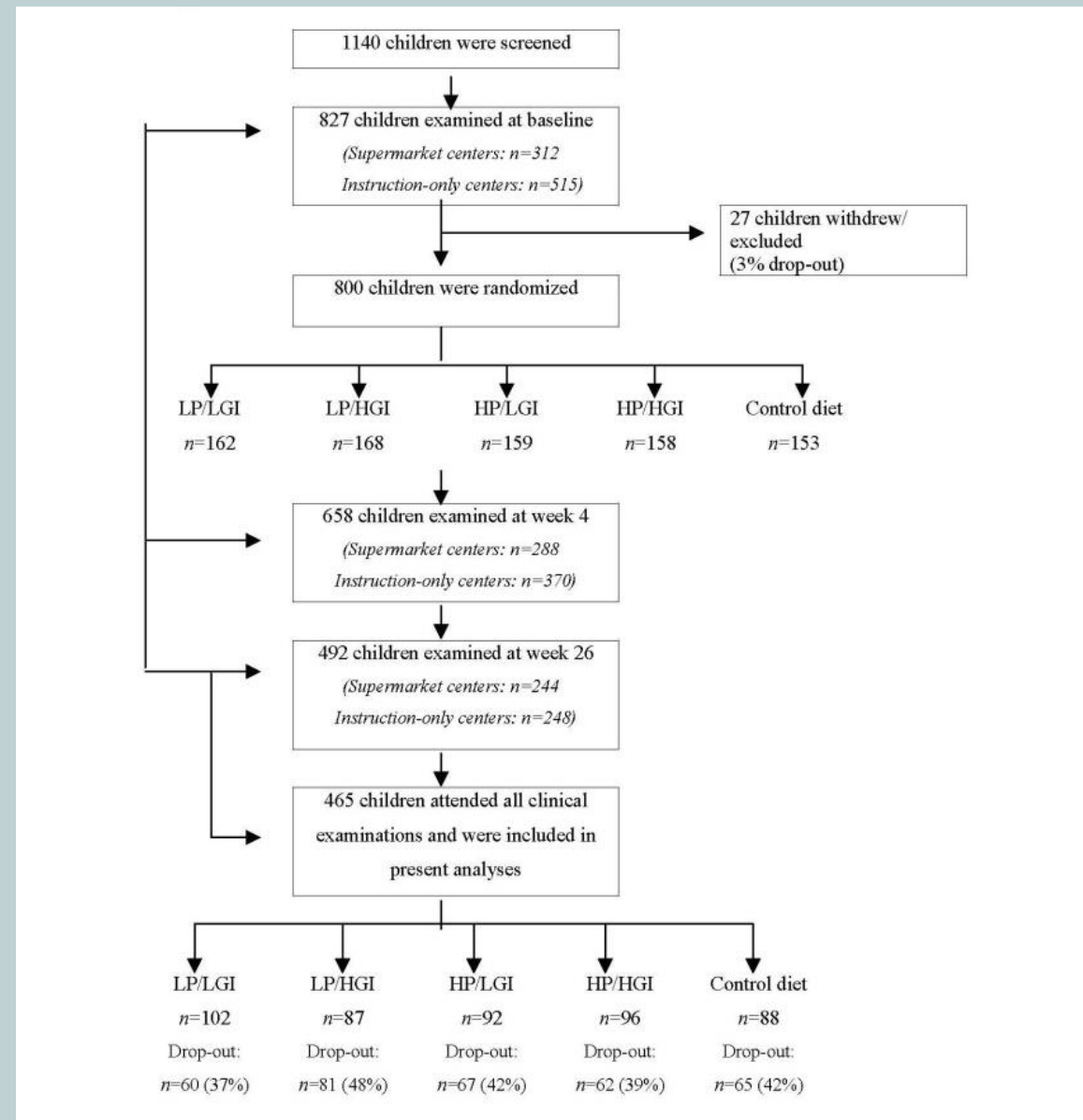
< 55 glykæmisk indeks

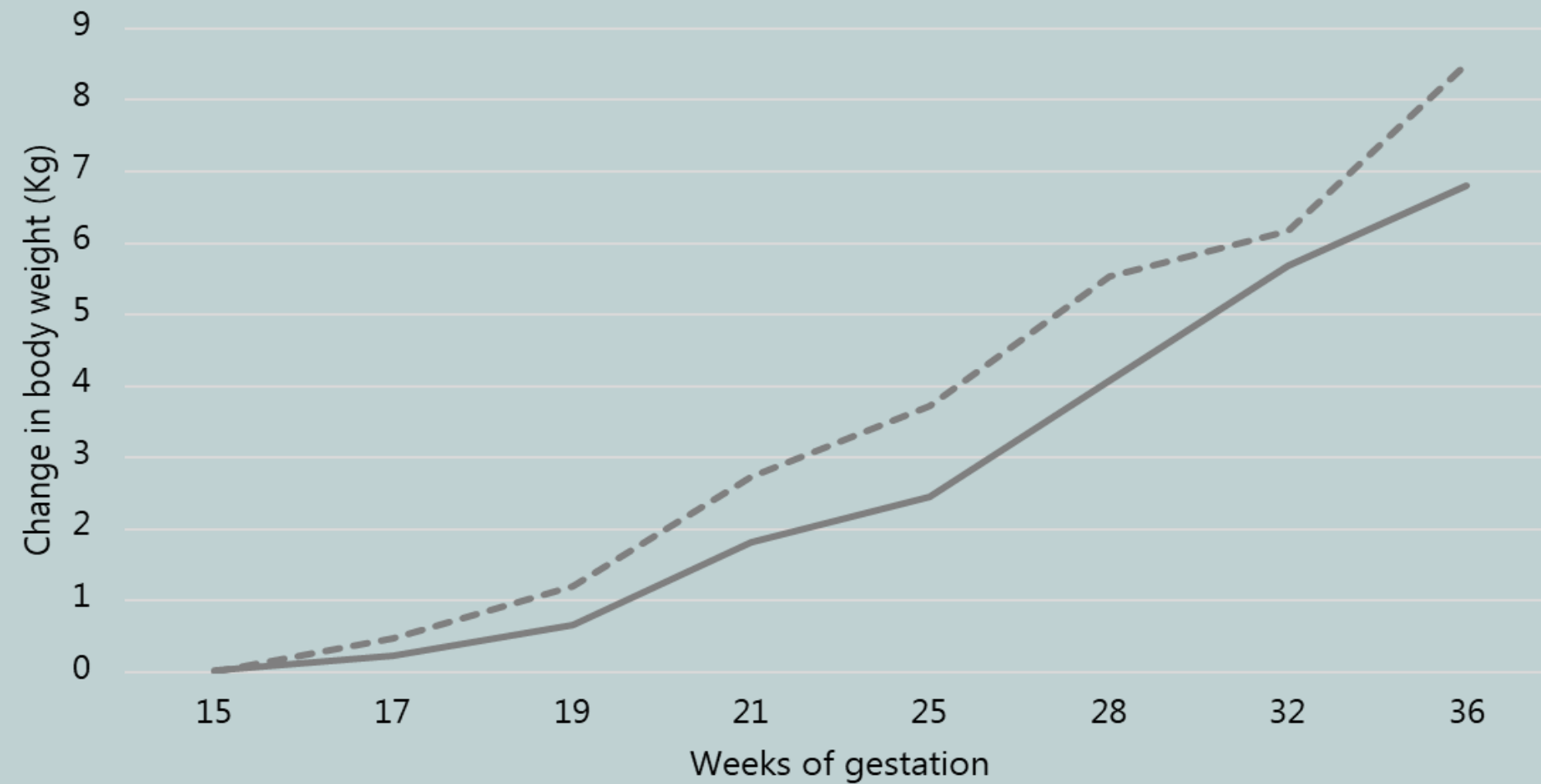
Diogenes kost intervention

Kost ændring: Spontan reduktion i forekomsten af overvægt blandt børn over 6 måneder

Vægtøgning under graviditeten

-1.7 kg (-0.42 to 3.4)

P=0.004

No.								
Intervention	122	111	117	110	114	104	102	83
Control	121	108	117	101	108	102	92	63

Figure 2. Gestational weight gain

All participants who underwent randomization and for whom data were available were included, the number of subjects for each point is presented in the tables below each figure. Complete line indicate intervention and stapled line indicate control.

MRI resultater

	Control		Intervention		Comparison of groups (control-intervention)	P- value
	Baseline	Change	Baseline	Change		
Visceral fat mass (cm³)	121±45	-7.2 (-17.6 to 3.3)	135±43	-19.9 (-30.3 to -9.6)	12.8 (-1.8 to 27.4)	0.084
Subcutaneous fat mass (cm³)	429±122	-31.6 (-46.3 to -16.9)	423±120	-32.8 (-53.3 to -12.3)	1.2 (-23.8 to 26.2)	0.925
Liver fat (%)	1.05±2	0.45 (0.06 to 0.85)	1.08±3	0.41 (-0.20 to 1.02)	0.05 (-0.68 to 0.76)	0.910
Muscle fat (%)	1.80±2	0.42 (-0.72 to 1.55)	2.23±3	0.04 (-0.90 to 0.98)	0.38 (-1.08 to 1.83)	0.608

For at forebygge social ulighed i sundhed skal vi arbejde...

Helhedsorienteret

Risikofaktorer skal ikke behandles separat – sociale og sundhedsfaglige indsatser skal sammentænkes

Prioriteret

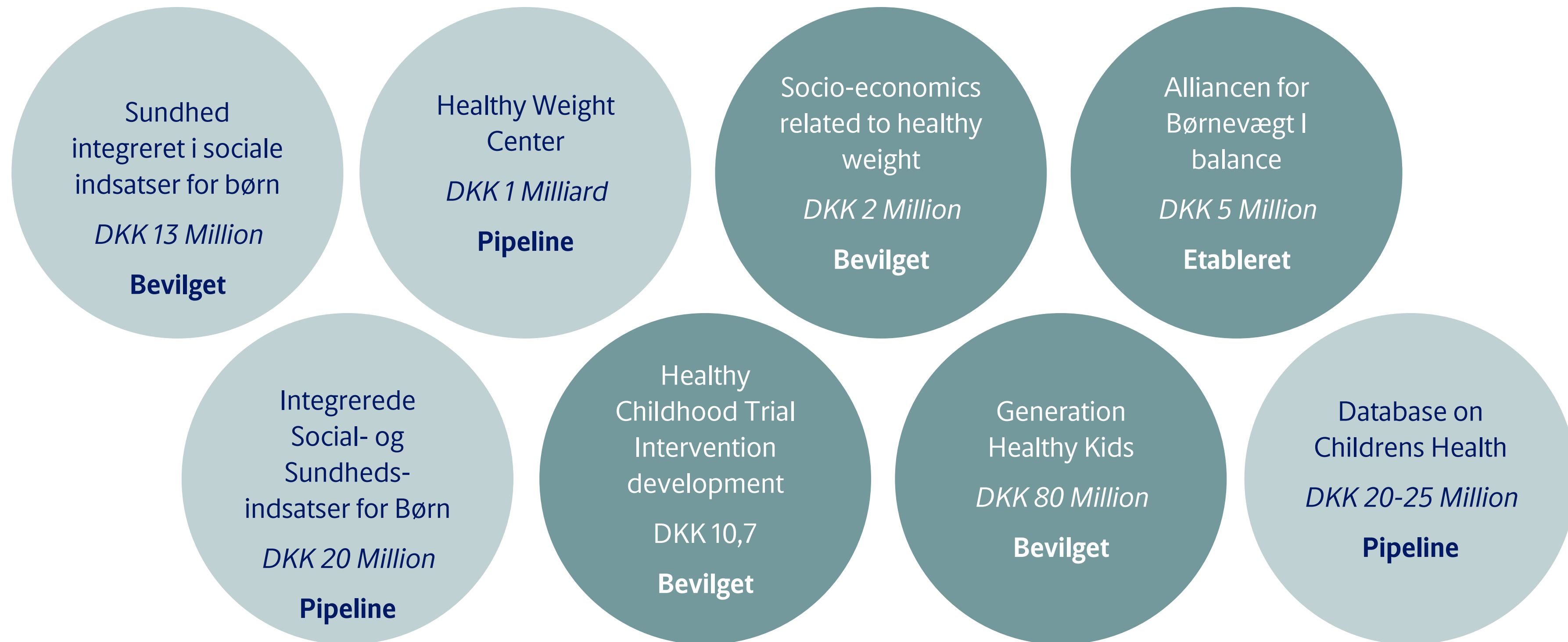
Den del af befolkningen, der har et særligt behov, skal prioriteres

Systemisk

Der skal sættes ind på flere forskellige niveauer samtidigt:
Strukturelt, i lokalsamfundet, i nære sociale relationer, og på individ-niveau

Novo Nordisk Fondens initiativer for at fremme lighed i sundhed og sund vægt blandt børn, bl.a.:

Novo Nordisk Fondens strategi 2022-2030

Novo Nordisk Fondens nye strategi indeholder **12** strategiske temaer indenfor **tre** fokusområder, hvor især det første fokusområde er relevant for arbejdet for lighed i sundhed:

